

In Memoriam Lien Quispel - de Langen, weduwe van Gilles Quispel (1924-2010).
Van ons heengegaan vanuit haar huis in Bilthoven op 18 augustus 2010.

Prof. Dr. Gilles Quispel overleed in maart 2006. Bij leven was hij hoogleraar geschiedenis van het vroege Christendom aan de Rijksuniversiteit te Utrecht en in 1964 en 1965 gasthoogleraar te Harvard University in de USA. Van 1979 tot 1989 was hij de promotor van Annine van der Meer die onderstaande schreef als dank aan beiden, Gilles Quispel en Lien Quispel-de Langen.

Een kind van het licht. Geboren in Soerabaja in de tropen, houdt Lien haar hele leven van licht en warmte. Zij is een zonzonbidster. Wie licht wil geven moet eerst licht ontvangen. Om te schijnen en te stralen heb je licht nodig. In de winter lijdt zij en zit soms met haar bontjas bij het open badkamerraam om de zwakke stralen van de winterzon op te vangen. Of ze moet noodgedwongen alleen op wintersport want zonder zon en licht kan zij niet bestaan. Zij houdt van de Zwarte Madonna die bij de winterzonnewende haar lichtkind baart. Zij houdt van de prehistorische religie omdat bouwwerken als Stonehenge en New Grange op de zon gericht zijn en jaarlijks de wedergeboorte van het licht vieren. Zij houdt van het kruis met de zon. Op het roomkleurige kleed dat in het rouwcentrum in Bilthoven haar kist bedekt, is het Keltisch kruis geweven én een vlinder die wegzweeft.

De orde van dienst. Nadat Ds. Hetty de Groot-Dorlas -een trouwe vriendin van Lien- het welkomstwoord heeft uitgesproken, ontsteken haar vier kinderen rond de kist de kaarsen. Dit zijn de kaarsen van de Zwarte Madonna van Renkum. Alle vier hebben zij een muziekstuk voor hun moeder uitgekozen en zij lichten kort na elkaar hun muziekkeuze toe. Door de ruimte klinkt de keuze van de jongste dochter Caroline Quispel. Zij kiest voor 'Here comes the sun' van Nina Simone terwijl de regen met bakken uit de hemel valt en dit de gehele dienst blijft doen. Lien wordt door haar kinderen en kleinkinderen een zonnetje genoemd. Nu zij aan de zomen van het licht, raakt, beseffen wij allen die aanwezig zijn, hoeveel zij voor ons betekend heeft. En waarom het vandaag maar blijft doorregenen.

Niet bang voor de dood. Daarna vertelt Christine Quispel hoe haar moeder als jong meisje een Bijna Dood Ervaring had en niet bang was voor de dood. Zij herinnert zich hoe haar vader Gilles in de oorlog Lien ontspanning biedt met het voorlezen van gedichten. Vervolgens leest zij een gedicht van een geliefde dichter van haar vader voor: Avondwandeling van P.C. Boutens. Hierna klinkt 'Because we believe' van Andrea Bocelli en Marco Borsato door de ruimte.

Altijd netjes zijn. Haar oudste kleindochter Jolien haalt woorden van haar grootmoeder aan zoals 'je moet altijd netjes zijn want je weet maar nooit wie er op bezoek komt'. Om dit te onderstrepen draagt Jolien vandaag bij uitzondering lippenstift. Zij woont ver in Australië maar is af en toe in Bilthoven 'om jouw leven samen met jou te vieren'. Zij noemt haar grootmoeder een vlinder, een klaproos, een zonnetje. En ook kleinzoon Ewout, die wel eens in de grote tuin aan de rand van het bos werkt, spreekt van 'de rode klaproos aan de Noord Houtringelaan'. Een rode klaproos siert het boekje van dienst waarin wij lezen en zal later ook prijken op de dankbetuiging van de familie voor het medeleven. Opnieuw worden net als bij de Gilles' heengaan door Ewout de weldoende boskabouters aangehaald waarmee de kleinkinderen bij hun grootouders opgroeien. Altijd vertellen zij hun nageslacht verhalen over kabouter Windvlaag en anderen.

Mijn moeder, de eerste liefde van mijn leven. Zoon Reinout kiest voor het lied 'Que sera, sera' van Doris Day, het lied dat zijn moeder graag zong en waarvan zij alle coupletten uit het hoofd kende. 'Wat heeft mijn moeder voor mij betekend', vraagt hij zich af om direct hierop te laten volgen: 'Lien was mijn eerste grote liefde'. 'Zij heeft mij vertrouwen gegeven in het bestaan en heeft de 57 jaar van mijn leven onvoorwaardelijk van mij gehouden'.

Ook na de dood zorgt Gilles voor Lien. Dochter Louise vertelt een bijzondere anekdote. Wanneer zij haar ouders in maart 2006 naar Egypte begeleidt, past er een paranormaal begaafd meisje op haar huis in Zeist. Gilles sterft in Egypte in het harnas. En terwijl Lien en Louise nog in Egypte verblijven, verschijnt Gilles in de geest aan het paranormale meisje in Zeist in Louise's huis in Zeist. Gilles zegt dat hij voorkeur heeft dat Lien in het huis aan de bosrand kan blijven wonen en dat hij spijt heeft zoveel aandacht aan zijn werk besteed te hebben ten koste van Lien. Het meisje zal met haar vriend in het huis aan de bosrand gaan wonen en voor Lien gaan zorgen. Pas een jaar later vertelt zij de familie over de verschijning. Lien is blij met deze verlate boodschap van Gilles. En... zij zal tot aan haar zachte dood in het huis aan de bosrand blijven wonen.

Een heel aards en toch heilig huwelijk. Wanneer Gilles in het ziekenhuis in Egypte op sterven ligt -zo vertelt Louise-, zegt Lien tegen hem: 'Als het kon zou ik je in mijn armen nemen'. Nu zegt Gilles enkele woorden tot haar: 'Lien, met je goedgehartige gezicht'. Het is volgens Louise het laatste wat zij tegen elkaar gezegd hebben... Daarna klinkt net als bij Gilles' herdenking in dezelfde zaal hetzelfde indrukwekkende Ave Maria van Inessa Galante. Want beiden delen hun liefde voor de hemelse Vrouwe, die ook een donker en aards gelaat heeft: dat van de Zwarte Madonna.

Hoe Lien tot geloof komt. Het laatste woord is aan Ds Hetty de Groot-Dorlas. Zij kende Lien goed omdat zij vanaf 1972 met haar meer dan 30 jaar in de gespreksgroep heeft gezeten en Lien in haar weg naar het geheim van het geloof heeft kunnen volgen.

Lien is geboren in een niet-christelijke familie die verstandelijk is ingesteld. Dan al bezoekt zij diensten van buitenkerkelijken. Wanneer zij de bevindelijke en Nederlands hervormde Gilles ontmoet, die sterk in het orthodoxe christendom geïnteresseerd is, zegt zij: 'Gilles is het voor mij'. Maar hoe moet dat nu met het geloof? Zij gaat in het geloof haar eigen mystieke weg. Wanneer Gilles in Rome werkzaam is en hier met zijn gezin verblijft, is zij in de vreemde stad met haar kleine kinderen eenzaam. Zij bezoekt de Sixtijnse kapel waar de handen van God en Adam naar elkaar reiken maar elkaar niet aanraken. Het is een lange weg van nadenken; maar de laatste stap die zij doet is een sprong in het diepe, die is niet rationeel. Het heeft 7 jaar geduurd eer zij Belijdenis doet. Zij beleeft en leeft het geloof en in haar binnenste ontwikkelt zij een diepe persoonlijke relatie met het goddelijke. Daar ontvangt zij het licht dat zij aan anderen kan doorgeven. Die anderen is zij tot steun omdat zij goed kan luisteren en dingen kan accepteren zoals zij zijn. Aanwezigen ervaren het heengaan van Lien als is zij die vlinder die in vrijheid wegzweeft naar het licht. De vlinder is ook het laatste cadeau dat zij haar zuster Hettie de Langen schenkt.

Dankbaar. Lien, ik ben je dankbaar voor alle stilzwijgende steun die je me als student, promovenda en als jonge moeder gaf in het toenmaals zo strenge mannenbolwerk van de theologie; ik, de zevende en laatste die bij Gilles in 1989 promoveerde en de enige vrouw. Jij was de stille kracht op de achtergrond zonder wie Gilles niet had kunnen tot stand brengen wat hij heeft gedaan. De dank van zijn leerlingen betreft indirect ook jou. Dank je wel.

Het gebed van Flavia Sophé. Ik herinner me hoe Gilles vaak vertelde over het heengaan van Flavia Sophé, een christelijke vrouw uit Rome uit de 3e eeuw na Chr. Bij leven is zij aanhangster van de school van de gnostisch-christelijke leider Valentinus, die in de tweede eeuw bijna tot paus aangewezen werd. Sophé's echtgenoot, die haar intens bemint, laat op haar grafsteen het volgende grafgebed beitelen. Gilles kan deze grafrede in steen niet meer uitspreken. Daarom hier tot slot de door hem vertaalde woorden van deze bede: (Uit: Gilles Quispel, *Valentinus de gnosticus en zijn Evangelie der Waarheid*, Amsterdam, 2003, 48).

*Mijn bloedverwante en bedgenote Sophé,
verlangend naar het licht van de Vader,
ben je eerst gezalft door het bad van Christus met onvergankelijke heilige zalf,
en daarna opgevaaren naar het bruidsvertrek, heen gesneld naar de schoot van de Vader.
Om onsterfelijk de goddelijke aangezichten van de aeonen te schouwen,
en de Engel van de Grote raad, de ware Zoon (Christus).*